

**A SZEKSZÁRDI
BABITS MIHÁLY ÁLTALÁNOS
ISKOLA**

HELYI TANTERVE

MAGYAR IRODALOM

2020

Tartalom:

Bevezetés:	3
Kerettantervi megfeleléség:	5
A magyar nyelv és irodalom tantárgyi óraterve:.....	5
A kerettanterv által biztosított szabad órakeretet az alábbiakra fordítjuk:	5
Témakörök áttekintő táblázata:	
Magyar irodalom 5. évfolyam:	16
Magyar irodalom 6. évfolyam:	19
Magyar irodalom 7. évfolyam:	32
Magyar irodalom 8. évfolyam:	37

Magyar irodalom 5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési

képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

Kerettantervi megfelelés:

Az alábbi helyi tanterv megfelel a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, 2020.02.08-tól hatályos, 110/2012.(VI.4.) számú Kormányrendeletben foglaltaknak.

A magyar irodalom tantárgy óraterve:

	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Heti óraszám	2	2	1,5	1,5
Évfolyamok óraszám	72	72	54	54

A kerettanterv által biztosított szabad órakeretet az alábbiakra fordítjuk:

- elsősorban a tananyag gyakorlására, ismétlésére,
- a tananyag mélyítésére,
- tehetséggondozásként a tananyag kiegészítésére ,
- szövegértési gyakorlatokra használjuk fel.

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseikhez is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

MAGYAR IRODALOM**Magyar irodalom 5. évfolyam****Témakörök áttekintő táblázata:**

Témakör:	Óraszám
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	16+ 4
Petőfi Sándor: János vitéz	20 +6
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	10+ 4
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	8
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetség gondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására):14 óra	A témakörökbe van beépítve
	72

MAGYAR IRODALOM 5. ÉVFOLYAM	
	MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Az égig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisebikiai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások**ÓRASZÁM: 16 + 4 szabadon felhasználható óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz**ÓRASZÁM: 20 óra + 6 szabadon felhasználható óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj**ÓRASZÁM: 10 óra+4 szabadon felhasznált óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:**

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata

-
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
  - Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiú

ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

---

Magyar irodalom 6. évfolyam
Témakörök áttekintő táblázata:

Témakörök	óraszám
Hősök az irodalomban	10 +5
Arany János: Toldi 16	20 +5
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	10 +4
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	13
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra:14 óra	A témakörökben van beépítve
	72

I. Hősök az irodalomban	
<i>I.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök–mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> <p><i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)</i> • <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i> <p><i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i></p>	
<i>I.2. Irodalom és mozgókép</i>	
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
II. Arany János: Toldi	
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráte Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Vörösmarty Mihály: Szózat	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Petőfi Sándor: Honfidal	
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Körmives Kelemen Szerelem a népdalokban:
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Radnóti Miklós: Bájoló	
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
V. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra +5 szabadon felhasználhatóóra**

–

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

TÉMAKÖR: Arany János: Toldi**JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra + 5 szabadon felhasználható óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra +4 szabadon felhasznált óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése

- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok**JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:**5. ÉVFOLYAM:**

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

6. ÉVFOLYAM.

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

IRODALOM 7. ÉVFOLYAM

Témakörök áttekintő táblázata	Óraszám
I. Korok és portrék	38 +12=50
A) A középkor	3 +2
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	6 +2
C) Irodalmunk a 17–18. században	4 +2
D-E) Klasszicizmus és romantika	25 +6
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	2 +2=4
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására:14 óra	A témakörökbe beépítve /14/

• Irodalom: 7. osztály	
•	• MŰVEK
• Korok és portrék	
• Középkor	
• István király intelmei Imre herceghez (részletek)	• Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)
• Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
• Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	• Mátyás királyá koronázása; • Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró
• Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	• Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	• Bornemisza Péter: Siralmas énnékem • Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
• Balassi Bálint: Egy katonaének	• Balassi Bálint: Borivóknak való

<ul style="list-style-type: none"> Balassi Bálint: Hogy Juliára talál, így köszöne néki 	<ul style="list-style-type: none"> Balassi Bálint: Adj már csendességet
<ul style="list-style-type: none"> Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg 	
<ul style="list-style-type: none"> Irodalmunk a 17-18. században 	
<ul style="list-style-type: none"> Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) 	<ul style="list-style-type: none"> Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
<ul style="list-style-type: none"> Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek) 	<ul style="list-style-type: none"> Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)
<ul style="list-style-type: none"> o D-E) Klasszicizmus és romantika 	
<ul style="list-style-type: none"> Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez 	<ul style="list-style-type: none"> Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja
<ul style="list-style-type: none"> Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz 	
<ul style="list-style-type: none"> Kölcsey Ferenc: Huszt 	
<ul style="list-style-type: none"> Kölcsey Ferenc: Emléklapra 	
<ul style="list-style-type: none"> Kölcsey Ferenc: Himnusz 	
<ul style="list-style-type: none"> Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) 	
<ul style="list-style-type: none"> Vörösmarty Mihály: Szózat 	
<ul style="list-style-type: none"> Vörösmarty Mihály: Ábránd 	
<ul style="list-style-type: none"> Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem 	
<ul style="list-style-type: none"> Petőfi Sándor: Nemzeti dal 	
<ul style="list-style-type: none"> Petőfi Sándor: Szeptember végén 	
<ul style="list-style-type: none"> Arany János: A fülemile 	
<ul style="list-style-type: none"> Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus 	
<ul style="list-style-type: none"> Jókai: A huszti beteglátogatók 	
<ul style="list-style-type: none"> Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa 	<ul style="list-style-type: none"> Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös
<ul style="list-style-type: none"> Mikszáth Kálmán: A néhai bárány 	
<ul style="list-style-type: none"> Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák 	
<ul style="list-style-type: none"> II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény 	
<ul style="list-style-type: none"> Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy 	

• Csukás István: Vakáció a halott utcában	

IRODALOM 7. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 38

A) A középkor

ÓRASZÁM: 3 óra +2 szabadon felhasználható óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése

FOGALOM

középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

ÓRASZÁM: 6 óra + 2 szabadon felhasználható óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése
- A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

C) Irodalmunk a 17–18. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra + 2 szabadon felhasználható óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

FOGALMAK

kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

ÓRASZÁM: 25 óra +6 szabadon választható óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése
- Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése
- A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

FOGALMAK

romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

TÉMAKÖR: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

ÓRASZÁM: 2 óra +2 szabadon felhasználható óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

FOGALMAK

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

IRODALOM 8. ÉVFOLYAM

Témakörök áttekintő táblázata:	Óraszám
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	18+7=25
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	10 +4
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	6 +3
C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	16+6=22
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	10 +2
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4 +4
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2
V. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	4
VI. Szórakoztató irodalom	3
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként:14 óra	beépítve a témakörökhöz /14 /

•
• Magyar irodalom: 8. osztály
• III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében
• Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

• Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	• Ady Endre: Ember az embertelenségben
• Ady Endre: Őrizem a szemed	• Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn
• Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	• Babits Mihály: A második ének (részlet)
• Babits Mihály: Ádáz kutyám	• Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?
• Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	• Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról
• Juhász Gyula: Milyen volt...	• Juhász Gyula: Anna örök
	• Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú

	<ul style="list-style-type: none"> • Tóth Árpád: Láng
<ul style="list-style-type: none"> • Dsida Jenő: Hálaadás 	<ul style="list-style-type: none"> • Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Rejtelmek 	<ul style="list-style-type: none"> • Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak
<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Kertész leszek 	<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék
<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Születésnapomra 	<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Istenem
<ul style="list-style-type: none"> • Reményik Sándor: Templom és iskola 	<ul style="list-style-type: none"> • Áprily Lajos: A rím
<ul style="list-style-type: none"> • Áprily Lajos: Március 	<ul style="list-style-type: none"> • Radnóti Miklós: Hetedik ecloga
<ul style="list-style-type: none"> • Radnóti Miklós: Nem tudhatom 	
<ul style="list-style-type: none"> • Epika a 20. század első felének magyar irodalmában 	
<ul style="list-style-type: none"> • Kós Károly: Az országépítő (részlet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)
<ul style="list-style-type: none"> • Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály 	<ul style="list-style-type: none"> • Móricz Zsigmond: Hét krajcár
<ul style="list-style-type: none"> • Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig 	<ul style="list-style-type: none"> • Móricz Zsigmond: A fillentő
<ul style="list-style-type: none"> • Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Nyirő József: Uz Bence (részlet) 	
<ul style="list-style-type: none"> • 	
<ul style="list-style-type: none"> • „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban 	
<ul style="list-style-type: none"> • Reményik Sándor: Mi a magyar? 	<ul style="list-style-type: none"> • Babits Mihály: Hazám • Babits Mihály: Áldás a magyarra • Juhász Gyula: Trianon • Juhász Gyula: Testamentum • Karinthy Frigyes: Levél (részlet) • Márai Sándor: Napló (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében 	
<ul style="list-style-type: none"> • Líra a 20. század második felének magyar irodalmában 	
<ul style="list-style-type: none"> • Szabó Lőrinc: TücsökHzene (részletek) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nagy László: Az én szívem
<ul style="list-style-type: none"> • Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemes Nagy Ágnes: Félelem
<ul style="list-style-type: none"> • Weöres Sándor: A társ 	<ul style="list-style-type: none"> • Csoóri Sándor: Szomorúság
<ul style="list-style-type: none"> • Kányádi Sándor: Két nyárfa 	
<ul style="list-style-type: none"> • Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére 	
<ul style="list-style-type: none"> • Wass Albert: Üzenet haza (részlet) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Epika a 20. század második felének magyar irodalmában 	
<ul style="list-style-type: none"> • Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • Örkény István: Egyperces novellák (részletek) 	<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában 	
<ul style="list-style-type: none"> • Irodalom és színház vagy mozgókép • Egy szabadon választott drámai alkotás 	

<ul style="list-style-type: none"> • V. A 20. századi történelem az irodalomban • (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Irodalom és mozgókép • Szabó Magda: Abigél 	<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pilinszky János: Harbach, 1944 • Anna Frank naplója
<ul style="list-style-type: none"> • Choli Daróczi József: Dal 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk
<ul style="list-style-type: none"> • Irodalom és mozgókép • George Orwell: Állatfarm 	
<ul style="list-style-type: none"> • Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Márai Sándor: Mennyből az angyal • Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán
<ul style="list-style-type: none"> • VI. Szórakoztató irodalom 	
<ul style="list-style-type: none"> • Irodalom és mozgókép • Agatha Christie egy Poirot-novellája 	<ul style="list-style-type: none"> • Agatha Christie: Tíz kicsi néger

- **KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:**

<ul style="list-style-type: none"> • Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
<ul style="list-style-type: none"> • Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
<ul style="list-style-type: none"> • Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
<ul style="list-style-type: none"> • Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
<ul style="list-style-type: none"> • William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelte beteg
<ul style="list-style-type: none"> • Szabó Magda: Abigél

- **MEMORITEREK:**

<ul style="list-style-type: none"> • Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsey Ferenc: Huszt
<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsey Ferenc: Emléklapra
<ul style="list-style-type: none"> • Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
<ul style="list-style-type: none"> • Petőfi Sándor: Nemzeti dal
<ul style="list-style-type: none"> • Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
<ul style="list-style-type: none"> • Petőfi Sándor: Szeptember végén
<ul style="list-style-type: none"> • Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Születésnapomra (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • József Attila: Mama
<ul style="list-style-type: none"> • Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
<ul style="list-style-type: none"> • Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

IRODALOM 8. ÉVFOLYAM**TÉMAKÖR: III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében****ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 18 óra +7 szabadon felhasznált óra=25****A) *Líra a 20. század első felének magyar irodalmában*****ÓRASZÁM: 10 óra + 4 szabadon választott óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

FOGALMAK

metonímia, szimbólum; anafora

B) *Epika a 20. század első felének magyar irodalmában***ÓRASZÁM: 6 óra + 3 szabadon választott óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

FOGALMAK

kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

C) *„Vérző Magyarország”- Trianon***ÓRASZÁM: 2 óra**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

TÉMAKÖR: IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

ÖSSZÓRASZÁM: 16 óra +6 szabadon felhasznált óra=22

A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

ÓRASZÁM: 10 óra + 2 szabadon választott óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése

FOGALMAK

lírai önéletrajz, népies dal

B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

ÓRASZÁM: 4 óra + 4 szabadon választott óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

FOGALMAK

egyperces, groteszk, humor

C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése

- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

FOGALMAK

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szereplők, szereplők rendszere, jellemtípus

TÉMAKÖR: V. A 20. századi történelem az irodalomban

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

ÓRASZÁM: 4 óra**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

TÉMAKÖR: VI. Szórakoztató irodalom**ÓRASZÁM: 3 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

FOGALMAK

szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény